

Zróżnicowanie minimum egzystencji w układzie przestrzennym w 2012 r. (Podsumowanie badań)

1. Wprowadzenie

Uwarunkowania życia gospodarstw domowych w różnych regionach Polski są coraz lepiej rozpoznawane: na poziomie administracji rządowej (statystyka publiczna), w badaniach społecznych, czy w działaniach organizacji pozarządowych.

W pracy tej przedstawiamy przestrzenne zróżnicowanie *minimum egzystencji* wyznaczającego poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje *biologiczne zagrożenie życia* oraz rozwoju psychofizycznego człowieka (por. Deniszczuk, Sajkiewicz 1997a). Badania nad przestrzennym zróżnicowaniem kosztów żywności według minimum egzystencji rozpoczęto w latach 1997-1998 r.¹ Pierwsze szacunki regionalne minimum egzystencji przedstawiono w 2001 r.² Od 2006 r. badania nad przestrzennym zróżnicowaniem minimum egzystencji prowadzone są w IPiSS corocznie, zarówno w przekroju województw jak i klas miejscowości. Niniejsza praca prezentuje wyniki badań nad terytorialnym zróżnicowaniem wartości minimum egzystencji w 2012 r.

Na zróżnicowanie kosztów utrzymania gospodarstw domowych wpływ mają dwa elementy: a) różnice w poziomie cen danych dóbr i usług, oraz b) różnice w strukturze spożycia wynikające ze specyfiki terytorialnej. W analizie przedstawiamy tylko wpływ pierwszego czynnika.

Koszyki minimum egzystencji nie uwzględniają specyfiki regionów, miast, czy ośrodków lokalnych. Przy utrzymaniu identycznych ilościowo norm zawartych w koszyku, wyliczono jego „regionalną” wartość w oparciu o wartości cenowe. Uchwyczone różnice wskazują na cenową dostępność wybranych dóbr i usług w regionach kraju dla danych typów gospodarstw domowych zaspakajających potrzeby według danego standardu. Dlatego wyniki badania winny być oceniane z dużą ostrożnością, tym bardziej, że są one w wysokim stopniu zagregowane (rozmiar województw).

¹ Czyli w parę lat od stworzenia tej kategorii w latach 1994-1995 (por. Deniszczuk, Sajkiewicz 1997). Badania te dotyczyły jedynie koszyka żywnościowego - inne dane cenowe według województw nie były wówczas dostępne (por. Sajkiewicz 1998).

² Por. Kurowski 2001. Na danych z 1998 r. badano zróżnicowanie dla województw w poprzednim systemie administracyjnym (sprzed reformy). Notowania cen z 2000 r. umożliwiły ukazanie zróżnicowania minimum egzystencji po reformie administracyjnej.

Do badań wykorzystano średnioroczne ceny dóbr i usług udostępnione przez GUS. Niekiedy zastosowanie cen z przekrojów „wojewódzkich” czy wielkości miast nie było możliwe. Dotyczy to usług lub towarów, których koszt jest takim sam w całym kraju (np. leków refundowanych). Zdarzało się także, że w danym regionie brakło informacji o cenie danego towaru - przyjmowano wówczas wartość przeciętną dla Polski.³

Analizę minimum egzystencji w układzie przestrzennym ograniczono do wybranych zagadnień. Zróżnicowania wartości koszyków zilustrujemy na przykładzie 4-osobowego gospodarstwa domowego (z dwójką dzieci).

2. Zróżnicowanie minimum egzystencji w przekroju województw

Przestrzenny rozkład wartości bezwzględnych oraz odchyłeń od średniej minimum egzystencji dla gospodarstwa czteroosobowego ilustruje Tabela 1. Szczegółowe dane dla pozostałych typów gospodarstw domowych zawarto w Aneksie (Tabela A).

Wartość minimum egzystencji w 2012 r. wzrosła średnio w kraju tylko o 4,1%, zatem lekko powyżej inflacji (3,7%). Na tle tej dynamiki, w regionach nie odnotowano silnego zróżnicowania: koszyk minimum biologicznego wzrósł najbardziej w województwie dolnośląskim (+5,1%), a najslabiej w wielkopolskim (+3%).

Tabela 1. Wartości minimum egzystencji w województwach w latach 2011-12 (gosp. 4-osobowe).

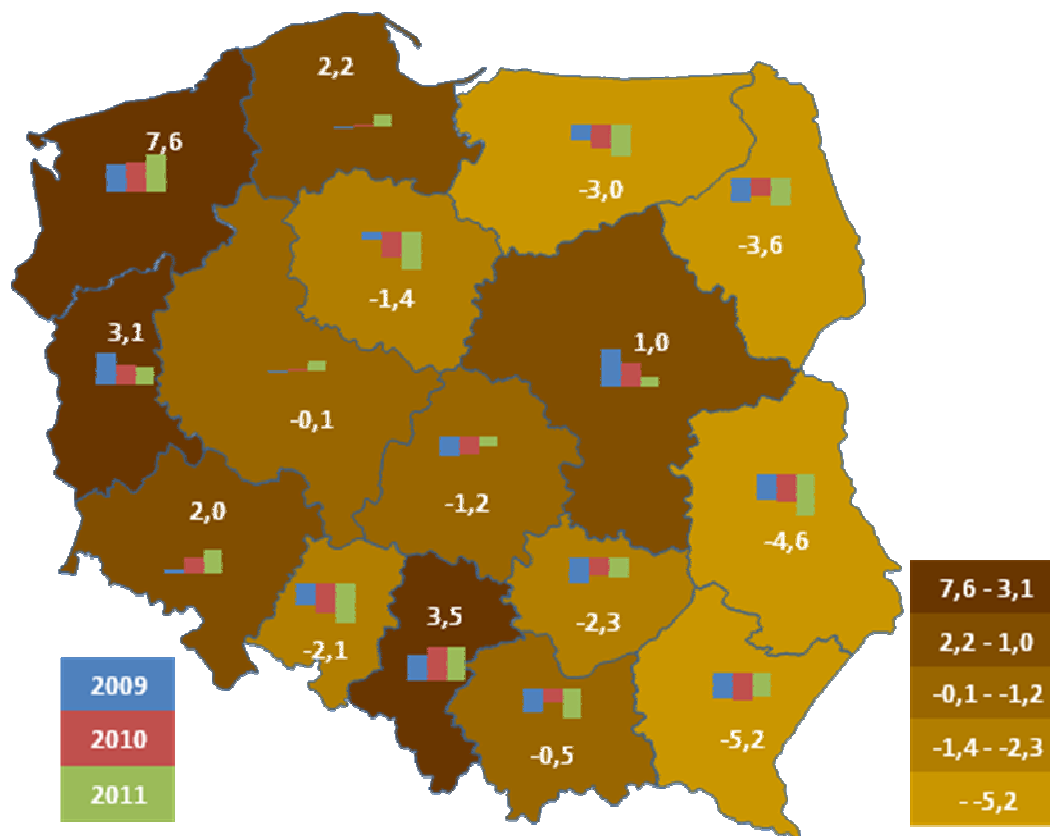
Województwo	Wartość koszyka na osobę (w zł)		Zmiana (w %, 2010=100)	Odchylenie od średniej (Polska=0)	Miejsce w rankingu
	2012 r.	2011 r.	2012/11	2012 r.	
Dolnośląskie	452,08	430,13	5,1	2,0	5
Kujawsko-pomorskie	436,64	418,85	4,2	-1,4	10
Lubelskie	422,67	406,62	3,9	-4,6	15
Lubuskie	456,97	442,46	3,3	3,1	3
Łódzkie	437,59	420,96	4,0	-1,2	9
Małopolskie	440,95	422,90	4,3	-0,5	8
Mazowieckie	447,51	427,51	4,7	1,0	6
Opolskie	433,67	418,44	3,6	-2,1	11
Podkarpackie	420,02	404,12	3,9	-5,2	16
Podlaskie	427,18	412,01	3,7	-3,6	14
Pomorskie	452,71	435,92	3,9	2,2	4
Śląskie	458,47	441,03	4,0	3,5	2
Świętokrzyskie	432,67	416,49	3,9	-2,3	12
Warmińsko-mazurskie	429,78	411,29	4,5	-3,0	13
Wielkopolskie	442,64	429,81	3,0	-0,1	7
Zachodnio-pomorskie	476,58	459,17	3,8	7,6	1
Polska	443,03	425,74	4,1	0,0	-

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS.

³ Dzieje się tak z uwagi na brak reprezentatywności. W sytuacji braku danych cenowych z GUS, wartość cenową określano na podstawie dynamiki cen, lub własnego rozpoznania rynku.

Przyglądając się Mapie 1, obrazującej poziom zróżnicowań regionalnych za 2012 r., w porównaniu z tendencjami z lat 2009-2011, można zauważyć, że charakter tych różnic jest raczej trwały. Skala zróżnicowań między województwami „skrajnymi” w 2012 r. jest ta sama co rok wcześniej (12,8 punktu proc.). Do województw, w których wartość *minimum przeżycia* plasuje się na najwyższych pułapach należą zachodnio-pomorskie (odchylenie *in plus* o 7,6%), śląskie (+3,5%) oraz lubuskie (+3,1%). Wartości najniższe dla wartości minimum egzystencji odnotowano w województwach podkarpackim i lubelskim (-5,2 oraz -4,6%).

Mapa 1. Odchylenie od wartości krajowej minimum egzystencji w 2012 r. (w punktach proc.) na tle wartości z lat 2009-2011 r.

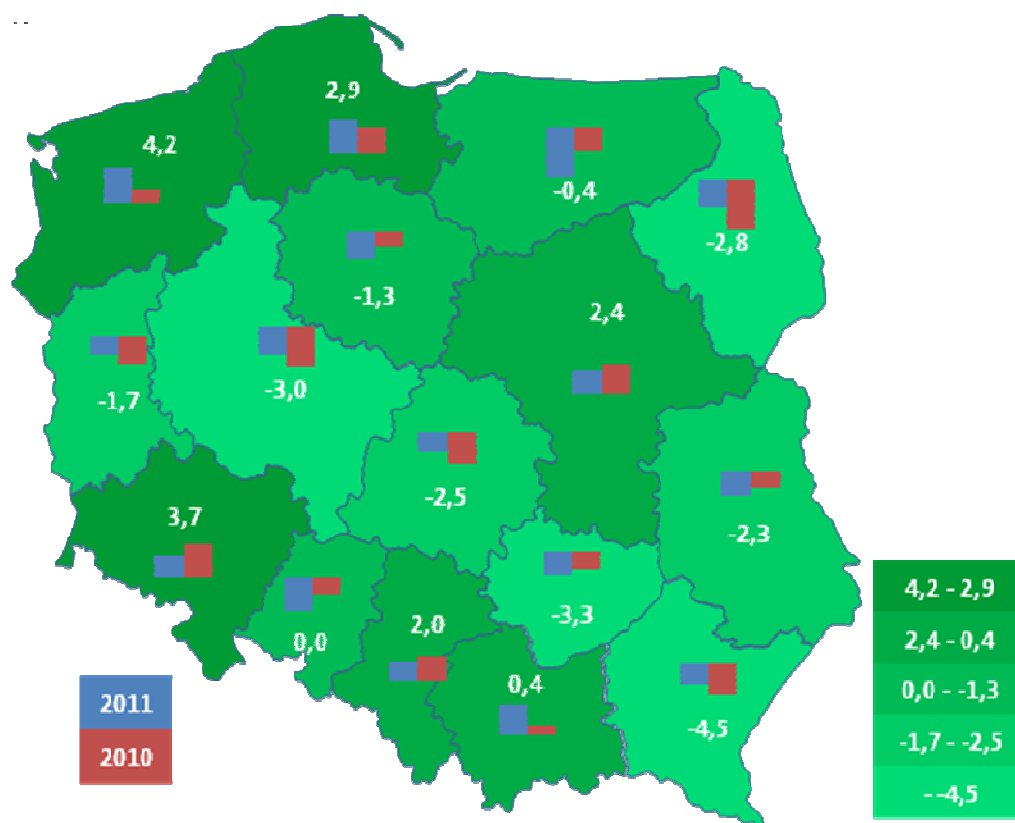

Źródło: Opracowanie własne.

Największymi grupami wydatków w koszyku minimum egzystencji są artykuły żywnościowe oraz wydatki związane z użytkowaniem mieszkania. Dla 4-osobowego gospodarstwa domowego wydatki te stanowiły odpowiednio 47,6% oraz 32,9% wartości całego koszyka. Istotne zmiany cen w tych grupach najbardziej wpływają na ostateczny obraz zróżnicowań.

Artykuły żywności są grupą, w której stopień zróżnicowań był stosunkowo niewielki: różnice między województwami „skrajnymi” wyniosła 8,7 punktu proc. (por. Tabela B w Aneksie). Żywność w standardzie minimum egzystencji kosztowała najwięcej w woj. zachodnio-pomorskim (+4,2%) i dolnośląskim (+3,7%). Za te same racje żywnościowe (pod względem ilościowym) najmniej wydano w woj. podkarpackim (-4,5%), świętokrzyskim (-3,3%) oraz – paradoksalnie – w woj. wielkopolskim (-3%).

Mapa 2. Zróżnicowanie wydatków na żywność w minimum egzystencji na tle lat 2010-2011 r. (odchylenie od wartości przeciętnej dla Polski w 2012 r., w punktach proc.)

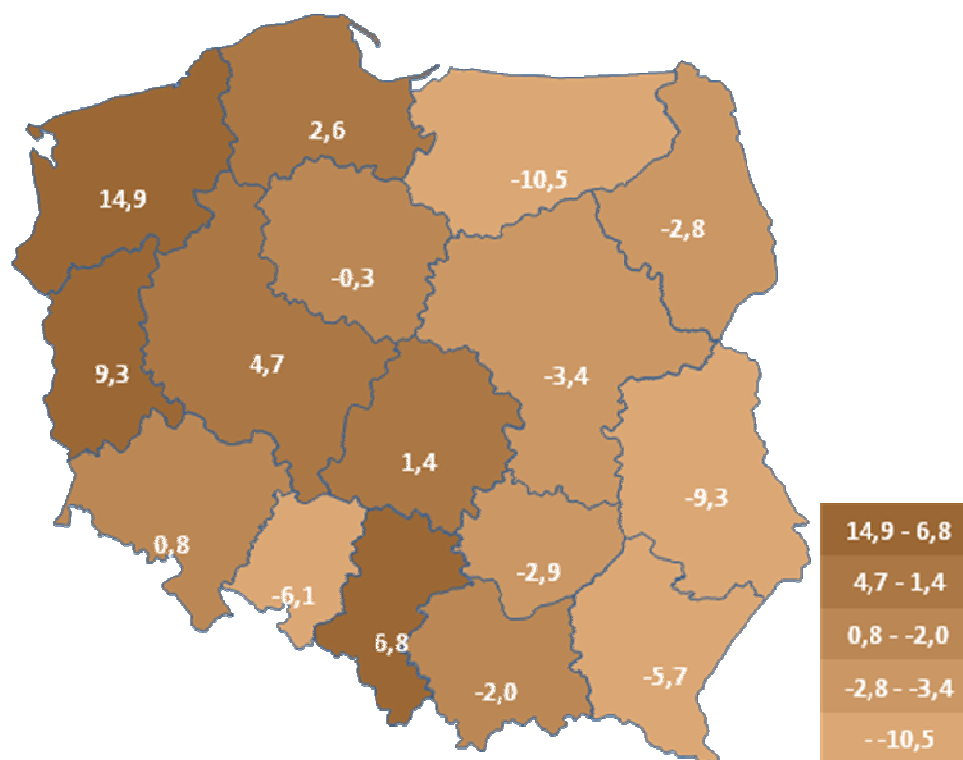

Źródło: Opracowanie własne.

Kluczowym czynnikiem regionalnych zróżnicowań w koszykach minimum egzystencji są koszty eksploatacji mieszkań komunalnych (por. Tabela B w Aneksie). W 2012 r. dystans między regionami „skrajnymi” utrzymał się (25,4 punktu proc.).

Najważniejszymi elementami w tej grupie wydatków są opłaty za: usługi komunalne (średnio 31,5% kosztów eksploatacji), ciepłą wodę (26,6%), centralne ogrzewanie (19,6%) oraz za czynsz (12,3%). Największe odchylenia od wartości średniej dla kraju występowało w polityce czynszowej: w woj. pomorskim koszty te były o blisko 42% wyższe od średniej, a jednocześnie najniższe (o 30%) w lubelskim. Bardzo duże zróżnicowania dotyczyły także centralnego ogrzewania i usług komunalnych (por. Tabela C).

Mapa 3. Zróżnicowanie wydatków na eksploatację mieszkania w minimum egzystencji w 2012 r.
(odchylenie od wartości przeciętnej dla Polski, w punktach proc.)

Źródło: Opracowanie własne.

3. Wartość minimum egzystencji według klas miast

Zróżnicowanie wartości koszyków minimum egzystencji w miastach zilustrowano w klasach miast:

- do 25 tysięcy mieszkańców,
- od 25 do 50 tysięcy,
- od 50 do 100 tysięcy,
- od 100 do 250 tysięcy,
- od 250 do 500 tysięcy oraz
- powyżej 500 tysięcy.

W 2012 r. charakter zróżnicowań w przekroju klas miejscowości był podobny do obserwowanych w poprzednich latach (por. Wykres 1). Najwyższe wartości w 2012 r. odnotowano w miastach od 250 do 500 tys. mieszkańców (+5,8%) oraz w miastach największych (+3,1%), a najniższe w miastach od 50 do 100 tys. mieszkańców (por. Tabela 2).

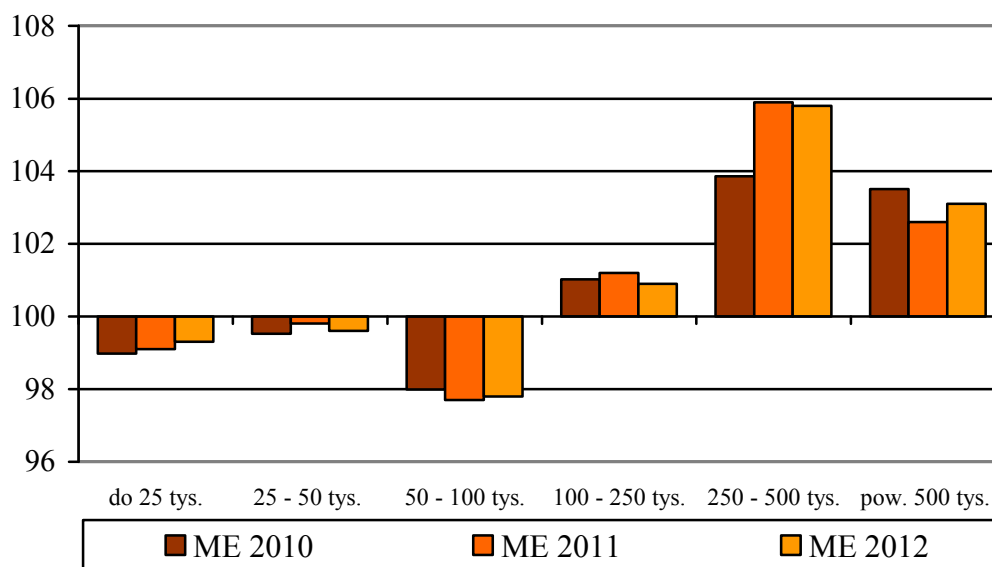
Tabela 2. Odchylenia minimum egzystencji w miastach według grup wydatków w 2012 r. (Polska=100).

Miasta o liczbie mieszkańców	Koszyk ogółem	Żywność	Eksploatacja mieszkania	Odzież i obuwie	Edukacja	Zdrowie
Do 25 tys.	99,3	97,3	103,1	96,1	96,6	98,3
25 - 50 tys.	99,6	100,2	99,0	100,0	98,5	99,6
50 - 100 tys.	97,8	98,9	95,6	101,1	95,8	100,1
100 - 250 tys.	100,9	101,4	99,2	104,1	108,5	101,1
250 - 500 tys.	105,8	104,1	108,5	104,4	102,6	101,4
Pow. 500 tys.	103,1	106,3	94,6	106,9	118,2	107,4
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS.

W koszykach minimum egzystencji, podobnie jak w 2011 r., także w 2012 r. żywność kosztowała znacznie drożej mieszkańców największych miast (+6,3%), była natomiast nieco tańsza w małych miasteczkach (-2,7%).

Wykres 1. Odchylenia minimum egzystencji w klasach miast od przeciętnej krajowej (Polska=100).

Źródło: Opracowanie własne.

Podobnie jak w przekrojach wojewódzkich, decydującym czynnikiem wpływającym na całkowitą wartość minimum egzystencji w klasach miast były różnice w kosztach eksploatacji mieszkań (komunalnych). W koszykach *minimum biologicznego* zaobserwowano paradoks: koszty eksploatacji mieszkań były najniższe w miastach największych (-5,4%), zaś najwyższe w miastach od 250 do 500 tys. mieszkańców (+8,5%). Na różnice te wpływa polityka władz samorządowych, wyznaczająca poziom opłat za usługi komunalne: niższe opłaty za centralne

ogrzewanie i ciepłą wodę (miasta 250-500 tys. mieszkańców) oraz szczególnie wysokie stawki czynszu w miastach od 100 do 250 tys. mieszkańców (por. Tabela 3).

Tabela 3. Koszty eksploatacji mieszkania w minimum egzystencji w przekroju klas miast (gosp. 4-osobowe, miesięcznie w 2012 r., odchylenia od średniej, Polska = 0)

Województwo	Czynsz	Usługi komunalne	Energia elektryczna	Gaz	Centralne ogrzewanie	Ciepła woda	Naprawy	Razem
Do 25 tys.	-0,5	-2,7	0,3	3,1	-3,9	2,1	-1,2	-1,0
25 - 50 tys.	-1,3	0,4	0,7	-1,6	-3,7	-13,7	-2,5	-4,4
50 - 100 tys.	3,5	10,4	-0,3	-0,5	-11,8	-8,2	14,5	-0,8
100 - 250 tys.	57,9	18,4	-3,2	-0,9	6,6	-20,8	-1,2	8,5
250 - 500 tys.	32,6	10,2	-3,8	-2,1	-22,6	-29,6	17,8	-5,4
Pow. 500 tys.	-0,5	-2,7	0,3	3,1	-3,9	2,1	-1,2	-1,0

Źródło: Opracowanie własne.

4. Podsumowanie

Analizując regionalne szacunki jednorodnych koszyków minimum egzystencji, pamiętać należy o wspomnianych we wstępie ograniczeniach badawczych. Przedstawione w pracy różnice ilustrują cenową dostępność wybranych dóbr i usług w województwach czy klasach miast według prognozy niskiej konsumpcji, jakim jest minimum egzystencji.

Zróznicowania wojewódzkie minimum egzystencji w 2012 r. utrwaliły się: rozpiętość między skrajnymi wartościami minimum wynosiła 12,8 punktów procentowych, czyli podobnie jak rok wcześniej. Do województw, gdzie wartość *minimum przeżycia* plasowała się na najwyższych pułapach należą: zachodnio-pomorskie (odchylenie od średniej krajowej +7,6%), śląskie (+3,5%) oraz lubuskie (+3,1%). Wartości najniższe minimum egzystencji odnotowano w woj. podkarpackim i lubelskim (-5,2 oraz -4,6%). Głównym czynnikiem różnicującym wartość minimum egzystencji to koszty eksploatacji mieszkania. Obraz otrzymany w przekroju 16 województw, choć nie jest jednolity, z uwagi na rozmiar niektórych z nich (zwłaszcza woj. mazowieckie) zdaje się „przesłaniać” realnie odczuwalne różnice w warunkach życia ludności.

Jak przypuszczano, szacowane wartości koszyków minimum egzystencji były na ogół niższe w miejscowościach mniejszych. Najniższe szacunki minimum nie dotyczyły jednak miejscowości najmniejszych, lecz miast od do 100 tysięcy mieszkańców. Podobnie działo się z maksymalnymi wartościami minimum egzystencji: wystąpiły one w miastach o liczbie mieszkańców od 250 do 500 tys., a nie w największych miastach. Ta zwyczajka, będąca w kontraście z dużo niższymi szacunkami koszyków MS i ME dla największych polskich aglomeracji wynika z dużych różnic w różnych opłatach związanych z użytkowaniem mieszkań.

Z punktu widzenia polityki społecznej ukierunkowanej na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wskazane byłoby, aby władze lokalne korzystając z naukowego zaplecza miejscowych ośrodków, stworzyły własne koszyki, za pomocą których można dokładniej szacować potrzeby w danym środowisku. Wskazane byłoby, aby samorządy terytorialne w poszczególnych województwach i miastach, wykorzystując zaplecze naukowe istniejących tam uczelni, stworzyły własne ośrodki analityczne, w których by szacowano lokalne koszyki kosztów utrzymania. Jeśli jednak chce się zachować porównywalność, należy zastosować ten sam standard metodologiczny prowadzonych prac w tym zakresie.

Literatura

- Bieńkuńska A. (2012), *Ubóstwo w Polsce w 2011 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych)*, GUS.
- Biuro Studiów i Ekspertyz (2003), *Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. Czym jest minimum socjalne?*, pod red. M. Dziubińskiej-Michalewicz i Andrzeja Chodyry, Konferencje i Semina, 1 (45) 03, Biuro Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu, luty, Warszawa.
- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2006), *Modyfikacja koszyków towarów i usług minimum socjalnego i minimum egzystencji*, Polityka Społeczna 11 – 12, IPiSS, Warszawa.
- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.
- Deniszczuk L. (2005), *Kilka uwag o historii i funkcjach minimum socjalnego*, w: *Polityka Społeczna. Wybrane problemy. Wybór artykułów z lat 1999 – 2005*, IPiSS Warszawa, str. 151 – 158.
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), *Kategoria minimum egzystencji*, w: Golinowska (1997).
- Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.
- Golinowska S., Kurowski P., Sajkiewicz B. (1998), *Zasady i kryteria udzielania pomocy społecznej*, maszynopis, IPiSS, Warszawa.
- Kurowski P. (2001), *Terytorialne zróżnicowanie wartości koszyków minimum egzystencji i minimum socjalnego w latach 1998 – 2000*, ekspertyza dla MPiPS, IPiSS, Warszawa.
- Kurowski P. (2003), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście* w: Biuro Studiów i Ekspertyz 2003.
- MRR (2007), *Raport o rozwoju i polityce regionalnej*, Warszawa, listopad 2007 r.
- MRR (2011a), *Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych. Wybór materiałów konferencyjnych*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2011 r.
- MRR (2011b), *Polska 2011 Gospodarka – społeczeństwo – regiony*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, listopad 2011 r.
- Sajkiewicz B. (1998), *Zróżnicowanie terytorialne kosztów wyżywienia na poziomie minimum egzystencji i minimum socjalnego*, w: Golinowska S., Kurowski P., Sajkiewicz B. (1998)

Opracował: dr Piotr Kurowski

Aneks.

Tabela A. Wartość minimum egzystencji w 2012 r. w przekroju wojewódzkim.

Gospodarstwa	Pracownicze						Emeryckie	
	1- osobowe	2- osobowe	3- osobowe	3- osobowe	4- osobowe	5- osobowe	1- osobowe	2- osobowe
Województwo	M lub K	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+ DS	M+K+DM+ 2xDS	M lub K	M+K
Dolnośląskie	538,50	901,76	1 298,71	1 410,55	1 808,33	2 318,71	510,66	846,09
Kujawsko-pom.	520,83	870,97	1 253,93	1 362,92	1 746,58	2 240,06	494,19	817,70
Lubelskie	485,99	829,14	1 201,50	1 316,61	1 690,69	2 180,02	459,19	775,55
Lubuskie	545,12	903,76	1 304,42	1 425,74	1 827,89	2 351,79	518,59	850,69
Łódzkie	527,66	868,94	1 250,65	1 367,64	1 750,36	2 250,55	501,89	817,40
Małopolskie	510,22	867,26	1 255,31	1 374,72	1 763,82	2 272,86	482,93	812,69
Mazowieckie	508,35	871,59	1 266,51	1 393,71	1 790,05	2 313,96	480,00	814,88
Opolskie	506,51	857,17	1 234,60	1 356,91	1 734,66	2 235,81	479,74	803,65
Podkarpackie	485,09	826,64	1 198,71	1 307,10	1 680,09	2 162,11	459,23	774,92
Podlaskie	523,48	857,59	1 228,38	1 337,13	1 708,71	2 189,78	497,22	805,07
Pomorskie	544,07	902,18	1 298,77	1 412,34	1 810,85	2 323,11	516,63	847,30
Śląskie	534,89	901,91	1 302,90	1 431,85	1 833,89	2 365,51	507,11	846,34
Świętokrzyskie	501,93	848,21	1 232,86	1 344,90	1 730,67	2 228,98	474,89	794,13
Warmińsko-maz.	493,13	839,03	1 214,78	1 342,01	1 719,10	2 223,77	466,08	784,93
Wielkopolskie	534,94	880,45	1 264,55	1 385,04	1 770,57	2 276,92	509,07	828,70
Zachodnio-pom.	571,24	944,55	1 361,49	1 488,23	1 906,34	2 451,72	542,80	887,68
Polska	521,11	875,08	1 263,54	1 382,49	1 772,14	2 281,24	493,96	820,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych cenowych GUS.

Tabela B. Odchylenia minimum egzystencji od wartości przeciętnej dla kraju według województw i grup wydatków w 2012 r. (gospodarstwo domowe 4-osobowe, Polska = 0).

Województwo	Koszyk ogółem	Żywność	Eksploatacja mieszkania	Edukacja	Odzież i obuwie	Leki
Dolnośląskie	2,0	3,7	0,8	-15,0	4,4	2,9
Kujawsko-pomorskie	-1,4	-1,3	-0,3	-19,3	-2,5	-1,8
Lubelskie	-4,6	-2,3	-9,3	-5,0	0,3	-5,0
Lubuskie	3,1	-1,7	9,3	3,8	11,9	4,0
Łódzkie	-1,2	-2,5	1,4	0,5	-4,8	-3,2
Małopolskie	-0,5	0,4	-2,0	-1,9	1,1	-0,8
Mazowieckie	1,0	2,4	-3,4	16,0	4,3	1,9
Opolskie	-2,1	0,0	-6,1	-2,1	-1,6	4,3
Podkarpackie	-5,2	-4,5	-5,7	-17,3	-4,2	-1,7
Podlaskie	-3,6	-2,8	-2,8	-17,0	-7,1	-4,3
Pomorskie	2,2	2,9	2,6	-7,4	0,0	-0,1
Śląskie	3,5	2,0	6,8	15,5	-4,0	-1,3
Świętokrzyskie	-2,3	-3,3	-2,9	-3,2	12,2	1,6
Warmińsko-mazurskie	-3,0	-0,4	-10,5	20,0	3,4	0,1
Wielkopolskie	-0,1	-3,0	4,7	5,5	-7,6	2,2
Zachodnio-pomorskie	7,6	4,2	14,9	5,6	3,0	1,3
Polska	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS.

Tabela C. Wydatki na eksploatację mieszkania w minimum egzystencji (gosp. 4-osobowe, miesięcznie w 2012 r.

Województwo	Czynsz	Usługi komunalne	Energia elektryczna	Gaz	Centralne ogrzewanie	Ciepła woda	Naprawy	Razem
Wartości przeciętne w kraju								
Polska (2011 r., w zł)	71,82	183,38	37,91	18,38	114,30	155,28	1,85	582,92
Struktura (w %)	12,3%	31,5%	6,5%	3,2%	19,6%	26,6%	0,3%	100,0%
Odchylenia od wartości średniej w danej grupie (punkty proc.)								
Dolnośląskie	13,5	8,4	0,5	1,5	1,8	-14,9	11,7	0,8
Kujawsko-pomorskie	7,5	-4,4	-1,7	17,9	-5,8	3,2	-1,4	-0,3
Lubelskie	-30,3	-16,0	1,1	-3,1	-13,4	8,0	3,0	-9,3
Lubuskie	-2,5	6,6	-0,6	5,0	26,0	9,0	-10,9	9,3
Łódzkie	-6,3	-9,5	3,0	-1,5	25,5	-0,1	0,7	1,4
Małopolskie	-6,5	1,1	-4,9	-2,5	-8,4	1,6	22,2	-2,0
Mazowieckie	-14,5	0,4	-2,3	-3,2	-17,1	6,9	6,6	-3,4
Opolskie	-2,5	-4,1	0,5	0,9	-14,7	-6,4	-0,7	-6,1
Podkarpackie	-19,5	-2,1	-2,0	-3,1	-15,2	2,3	-2,5	-5,7
Podlaskie	-8,8	-14,9	4,6	-3,2	29,9	-11,8	7,4	-2,8
Pomorskie	41,6	-4,4	4,3	-1,1	-5,8	-1,0	-10,4	2,6
Śląskie	11,5	26,3	-1,2	0,9	0,3	-10,9	-2,4	6,8
Świętokrzyskie	-27,3	-6,3	-3,0	-3,1	5,8	6,5	-31,7	-2,9
Warmińsko-mazurskie	-20,3	-9,6	4,4	-1,6	-15,7	-8,0	-9,6	-10,5
Wielkopolskie	19,0	1,6	-0,3	-1,3	15,7	-4,5	-4,5	4,7
Zachodnio-pomorskie	18,3	8,1	-0,3	-1,3	27,6	17,9	-6,4	14,9
Polska	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela D. Wartość minimum egzystencji w 2012 r. w klasach miast (średniorocznie).

Gospodarstwa	Pracownicze						Emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
Miasta o liczbie mieszkańców	M lub K	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	M lub K	M+K
Do 25 tys.	518,45	867,76	1 254,38	1 371,37	1 758,97	2 264,16	492,15	815,18
25 - 50 tys.	517,90	870,96	1 258,00	1 376,71	1 764,90	2 272,34	490,82	816,80
50 – 100 tys.	510,93	858,54	1 237,03	1 353,50	1 733,03	2 229,62	483,86	804,40
100 - 250 tys.	518,27	878,90	1 270,96	1 395,20	1 788,49	2 306,55	490,41	823,18
250 - 500 tys.	567,54	936,52	1 345,39	1 463,56	1 874,49	2 403,62	539,92	881,28
Pow. 500 tys.	533,00	901,82	1 299,54	1 428,04	1 827,54	2 355,69	503,74	843,29
Polska	521,11	875,08	1 263,54	1 382,49	1 772,14	2 281,24	493,96	820,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych cenowych GUS.